

JAPONSKA SE BO UKLONILA SPLOŠNEMU PRITISKU

JAPONSKO VOJAŠTVO BO NAJBRŽ ŽE TEKOM ŠTIRIH DNI ODŠLO IZ SEVERNE MANDŽURIJE

Kitajska vlada je objavila statistike glede japonskih priprav za nadaljne boje. — V mestu Tientsinu je zavlada mir. — Ameriški poslanik C. Dawes se bo udeležil pariške konference, ki bo razpravljala o japonskem-kitajskem sporu. — Napadi na mandžursko železnico morajo prenehati.

MUKDEN, Mandžurija, 11. novembra. — Japonske oblasti so danes izjavile, da bo japonsko vojaštvo najbrž že tekom štirih dni odpoklicano iz Mandžurije, toda le pod pogojem, da bodo prenehali kitajski napadi na mandžursko železnico, katero je deloma Japonska zgradila ter jo tudi kontrolira.

Ako se bodo napadi nadaljevali, bo takoj poslana v ono ozemlje ponovna kazenska ekspedicija.

Skrb za mandžursko železnico je poverjena japonskemu generalu Honju, vrhovnemu poveljniku japonskih čet v Mandžuriji.

ZENEVA, Švica, 11. novembra. — Kitajski zastopnik, dr. Alfred Sze, je predložil danes svetu Lige narodov natančne statistike glede japonskega vojaštva v okolici reke Nonni. Rekel je, da so Japonci izkopali strelne jarko ter da najbrž ne mislijo na umik.

Pri Talai imajo Japonci koncentriranih 4000 mož infanterije ter dve stotnji kavalarije. Nadalje imajo na razpolago 240 voz raznovrstne vojaške opreme, šest aeroplanov, 40 velikih topov.

Japonska je poslala svetu Lige narodov noto, v kateri izjavlja, da se čisto nič ne boji pretnje, da bi jo izbacili iz Lige ter da mora ostati na svojem dosedanem stališču.

Zastopnik Japonske, Kenkiči Jošisava, je rekel časnikiškim poročevalcem, da je Japonska pravi blagoslov za Mandžurijo.

— Odkar izvaja Japonska svoj vpliv v Mandžuriji, — je dejal, — je prebivalstvo province znatno naraslo ter je ta provinca najbolj vladana izmed vseh kitajskih provinc. Japonska je investirala v Mandžuriji dve milijardi jenov, in v zadnjih letih se je trgovina povečala za celih štiri tisoč odstotkov.

WASHINGTON, D. C., 11. novembra. — Državni department je mnenja, da bo mogoče spor med Japonci in Kitajci v Mandžuriji, mirnim potom rešiti.

Tekom zadnjih dni se je vršilo več konferenc med državnim tajnikom Stimsonom in japonskim poslanikom Debučijem.

Včeraj je naročil državni tajnik Stimson ameriški poslaniku v Londonu, Charles G. Dawesu, naj se poda v Pariz ter naj bo navzoč na konferenci sveta Lige narodov.

Sem so dospela poročila, da je v Tientsinu zavlada popoln mir.

LETALEC OPAZIL PONESREČENE NA MORJU

MIAMI, Fla., 10. novembra. — Ameriški pilot poštnega aeroplana je na morju opazil čoln, ki ga je vihar premetaval po valovih. V njem je bilo enajst mož. Čoln se je nahajal okoli 80 milj zapadno od Cartagene, Colombia v Karaibskem morju.

Pilot Frank Ormsbee jih je zagledal na svojem poletu med Cri-

stobal, Panama in Barranquilla, Colombia. Skušal jim je nuditi pomoč, pa ni bilo mogoče. Po radiju je sporočil letališču v Miami o nevarnem položaju. Letalska postaja je takoj sporočila vojni mornarici v kanalski zoni in je bila takoj poslana ladja, da reši ponesrečene.

Velike demonstracije na Irskem

SPOMENIK EDISONU

Vodilni trgovci in industrijalci hočejo postaviti Edisonu veličasten spomenik. — Veljal bo blizu tri milijone.

WEST ORANGE, N. J., 11. novembra. — Danes je bilo naznanjeno, da je že sestavljen načrt, da se postavi pred kratkim umrlemu slavnemu iznajditelju Thomasu A. Edisonu veličasten spomenik, ki bo veljal blizu tri milijone dolarjev. Sklenjena pa je bila samo ena gotova stvar, namreč večna luč.

Odbor vodilnih trgovcev, bankirjev in industrijalcev je predložil Edisonovi vdovi načrt za ta spomenik in Hrs. Edison ga je odobrila.

Prispevki za spomenik se bodo pobirali po vsem svetu, da bodo pri njegovem spomeniku udeležni vsi narodi sveta, ker je bil Edison največji dobrotnik človeštva.

Predsednik Hoover je bil naprošen, da sprejme mesto častnega predsednika odbora za Edisonov spomenik. Andrew W. Mellon pa bo častni blagajnik tega odbora.

Poleg tega bodo vsi guvernerji ameriških držav imenovani za častne člane tega odbora, ravno tako mnoge odlične osebe ter tudi vladarji in predsedniki vseh držav na svetu.

Takoj po Edisonovi smrti je trgovska zbornica v West Orange sestavila Edisonov odbor, ki sestoji iz tisoč članov. Ta odbor ima nalogo zbrati posebni sklad za spomenik, ki bo vreden velikega Edisona. Samo v West Orange bo nabran sklad enega milijona dolarjev.

Med drugimi člani odbora, ki je predložil načrt Edisonovi vdovi, je bil tudi Horatio Bell, sin izumitelja telefona.

Ko bodo sestavljeni odbori po posameznih ameriških državah, bodo tudi vse države sveta povabljene, da sestavijo svoje odbore, ki bodo nabirali prispevke za ta veličastni spomenik.

Spomenik bo stal na kraju, kjer je Edison tekom vojne pod varstvom vojaštva, delal tajne poskuse za iznajdbo, ki je omogočila ameriški mornarici, da je mogla najti podmorski čoln, če je bil še tako globoko pod morjem.

VEDNO VEČ DELAVCEV SE VRAČA NA DELO

LAWRENCE, Mass., 10. nov. Danes se je vrnilo v tekstilne tovarne v Lawrence več stavkajočih delavcev, kot pa včeraj. Več jih delavcev se je zjutraj prijavilo pri tovarnah in je s tem najbrže končana šesttedenska stavka vsled znižanja plač.

HOLANDSKA KRALJICA ZMANJŠALA SVOJO PLAČO

HAG, Holandska, 11. novembra. — Da odpomore gospodarski krizi nizozemskega naroda, je kraljica Viljemina znižala svojo plačo za leto 1932 za deset odstotkov.

MORILEC OBDOJEN NA 30 LET

De Pew je kriv umora Johna Conlina. — Vdova oproščena sokrivde. Zopet aretirana.

LONG ISLAND CITY, N. Y., 11. novembra. — Sodnijska obravnava proti Jamesu De Pewu in Mrs. Amy Conlin, ki sta bila obdolžena umora moža Conlina, Johna Conlina, je bila danes nadalovana končana, ko je porota oprostila Mrs. Conlin vsake krivde pri umoru, priznala pa je krivdo De Pewu, vsled česar je bil obsojen na trideset let ječe.

Takoj po oprostitvi pa je bila Mrs. Conlin zopet aretirana pod obdolžbo, da je skušala okraštiti svojega pokojnega moža in je bila pridržana v zaporu pod porokom \$7.500.

De Pew in Mrs. Conlin sta skušala oropati Conlina, da bi dobila denar, s katerim sta namerala odpotovati v Reno, Nev. in dobiti razpoko žene. Ko je De Pew ustavil Conlina v veži njegovega stanovanja in zahteval denar, se je revolver, kot se je zagovarjal De Pew, po nesreči izprožil in Conlin se je zgrudil na tla. Dva meseca pozneje je Conlin za ranami v bolnici umrl.

ZAGONETNA SAMOTARKA

Črnc je našel staro ženo na tleh in pozval policijo. — V hiši je bila sama s 25 mačkami. Mnogo denarja v bonlih.

PHILADELPHIA, Pa., 11. nov. Črnc, ki je oskrboval hišo, je našel v drugem nadstropju njene hiše Mrs. Anno Miller ležati na tleh. Mrs. Miller, ki je stara 72 let je samotarsko živela v svoji hiši že mnogo let.

Poklicana policija je našla v hiši za 25 mačk in za 200 tisoč dolarjev vrednostnih papirjev. Staro ženo so prepeljali v bolnico.

Po njenih sobah so bile raztresene listine, iz katerih je bilo razvidno, da je imela mnogo denarja naloženega v hišah, od katerih je dobivala na leto do 50 tisoč dolarjev dohodkov.

Njeni sosedje pravijo, da jim je že skozi več let bila stara žena zagonetka.

Pred nekaj dnevi je resno zbolela in je slednjič obležala na tleh svoje sobe, kjer jo je našel črnc, ki je vsak dan hranil njenih 25 mačk, za katere je porabil na dan osem kvartov mleka.

Bolniške strežnice so v bolnici našle v njeni obleki \$300 v bankovcih. Detektivi so pozneje našli pod preprogami \$250 v bankovcih po \$5 in \$10. Poleg tega so našli tudi cele svežnje vrednostnih papirjev.

Njen črni sluga, Roy Sanford, pravi, da je v celih 18 mesecih, odkar je bil v njeni službi, imela stara žena samo en obisk. Bila je to njena hči Emma Miller, ki vodi plesalno šolo na zapadni 41. ulici v New Yorku.

STARKA UMRLA MED GOLOBI

Zdravnik ji je predpisal zdravlila, ker pa ni imela denarja, jih ni kupila. — Njen mož je bil brez dela.

MASSAPQUA L. I., 11. nov. Mrs. Nora Schenffuss, ki je zadnjih dvanajst let živela s svojim možem Gustavom v leseni hiši, v kateri je tudi redila golobe, je danes umrla za srčno napako.

Njen mož je pred leti igral klarnet v slavnem orkestru Viktor Herberta. Pred dvanajstimi leti sta si kupila majhno hišico in redila golobe. Sosedje so jih poznali kot miren, star zakonski par. Onih so vedeli zelo malo, kot to, da sta bila rojena v Nemčiji in da redita golobe v hiši, v kateri stanujeta.

Hiša ima štiri sobe in postrežje: okoli hiše so štirje akri zemlje. Njih edini dohodek je bil, ako sta prodala kako kokoš, ali nekaj golobov. Žito za kokoši in golobe sta priredala na vrtu. Ljudje, ki so hodili mimo hiše, so videli, kako so golobje letali iz hiše in v hišo skozi okna ali vrata.

Schenffuss je šel zjutraj na vrt, da oskrbi kokoši in golobe in ko se vrne čez pol ure, je njegova žena še vedno sedela na stolu, kot jo je pustil, toda ni več živela kot po navadi. Več golobov je čepelo na klavirju, drugi pa so se izprehajali po sobah.

Schenffuss je pri sosedu telefoniral zdravniku, ki je zdravil njegovo ženo za srčno napako. Dr. Reed pokliče policijo.

Ko je policist stopil v hišo, se ga golobje niso prav nič bali, temveč so hodili okoli njega in so mu celo sedali na ramo.

Na steni so bile slike Herbertovega orkestra in na eni sliki je bil Schenffuss skupno s slavnim skladateljem.

Klavirja že ni nikdo odprl več let. Na klavirju je ležal Schenffussov klarnet, katerega že več let ni rabil.

Dr. Reed je našel v sobi tudi list, na katerega je predpisal zdravlila za umrlo ženo že pred polkrogim letom. V hiši ni bilo denarja, da bi si žena kupila zopet zdravlila.

Umrta žena je še vedno držala v svoji roki šivanko, s katero je šivala svojo staro obleko.

ŠPANSKI PREDSEDNIK IMA NAJVEČJO PLAČO

MADRID, Španjkaot, 11. nov. Španski predsednik bo dobival en milijon pezeta na leto, ali 193 tisoč dolarjev. Tako je določil ministrski svet. To je najvišja predsedniška plača katerekoli države na svetu.

Delavski minister, Francisco Largo Vaballero je rekel, da namerava ministrski svet kupiti palačo markize Arguelles za predsedniško palačo za \$565.000.

(Predsednik Združenih držav dobiva \$75.000 plače na leto in letni dodatek \$28.000 za potne stroške in državne sprejeme. — Opomba uredništva).

ADVERTISE
in "GLASNARODA"

DELAVCI SO NAVDUŠENO NAZDRAVLJALI REPUBLIKI

DUBLIN, Irska, 11. novembra. — Neoziraje se na vladne prepovedi in neglede na močne policijske in vojaške oddelke, je danes (na praznik premirja), demonstriralo na tisoče delavcev po tukajšnjih ulicah ter izražalo svoje nezadovoljstvo z obstoječimi razmerami.

Člani meščanske garde in policisti so napeli vse sile, da bi držali demonstrante v šahu, pa se jim ni posrečilo.

Ves dan so se velile velikanske ljudske množice po cesti O'Connell in po drugih velikih ulicah. Demonstrantje so nosili plakate, s katerimi so izzivali vlado.

Večkrat je bilo čuti klice: — Proč s kraljem! Živela armada republike!

Ako je policija razgnala kako skupino, so se demonstranti takoj zbrali na drugem kraju. Peli so Internacionalno ter teptali angleško zastavo.

Dasi se na vsak praznik premirja završe spopadi med irskimi republikanskimi nacionalisti ter ljudmi, ki simpatizirajo z Anglijo, ni še nikdar vladala tako napetost kot je vladala baš včeraj.

Podobne demonstracije kot v Berlinu, so se vršile tudi v Corku in Waterfordu.

OTROK NAJDEN V VEŽI

Policist John Fitzgerald je v veži neke stanovanjske hiše v New Yorku našel okoli štiri tedne staro dekle. Prepeljal jo je v Bellevue bolnišnico, kjer je dobila za tovariša komaj dva dni starega dečka, ki je bil dan poprej najden na 9. ulici.

UKRADEN OTROK JE BIL VRNEN

PATERSON, N. J., 11. novembra. — Frank Tempe, star 15 mesecev, je bil včeraj zopet doma v Clifton, N. J., in ni vedel, da ga je policija štiri ure iskala.

Njegova mati se je ustavila s svojim avtomobilom pred trgovino, kjer je imela nekaj kupiti. Njen sinček je spal v zadnjem sedalu in mati ga je pustila samega.

Mrs. Tempe je bila komaj pet minut v trgovini, toda ko se vrne na ulico, ni bilo ne njenega avtomobila, ne otroka.

Mrs. Tempe je takoj naznanila policiji, ki je policiji po celi državi naročila, da naj gleda "za avtomobil iz leta 1926 in otroka iz leta 1930".

Pet ur potem ko je mali Frank izginil, je bil najden v West Orange in je v avtomobilu še vedno mirno spal.

Policija domneva, da si je nekdo avtomobil "izposodil" za zabavno vožnjo, ne da bi bil opazil, da je otrok v njem.

ZGOREL V SVOJEM AVTOMOBILU

EATONTOWN, N. J., 11. nov. Frank Magill, star 41 let, konvaktor za pobiranje odpadkov, je sinoči zgorel, ko je spal v svojem avtomobilu. Kako je nastal ogenj, ni znano.

Denarna Nakazila—

IZVRŠUJEMO ZANESLJIVO IN TOČNO
KAKOR VAM POKAŽE NASTOPNI
SEZNAM

V JUGOSLAVIJO	
Din 500	\$ 9.45
Din 1000	\$ 18.60
Din 2500	\$ 46.00
Din 3000	\$ 54.90
Din 5000	\$ 91.00
Din 10,000	\$181.00

V ITALIJO	
Lir 100	\$ 5.70
Lir 200	\$11.20
Lir 300	\$16.65
Lir 500	\$27.15
Lir 1000	\$53.75

Vsled pomanjkanja ameriškega denarja na trgu v Evropi, se začasno plačuje tam premium na ameriške dolarje. Vsled navedenega naplčila smo obvezani povišati pristojbino za izplačila ameriških dolarjev kakor sledi: —

Pristojbina znaša sedaj 75 centov za vsako posamezno nakazilo, ki ne presega zneska \$30.—; za \$35.— 88 centov; za \$40.— \$1.—; za \$45.— \$1.13; za \$50.— \$1.25; za \$100.—\$2.50; za \$200.— \$5.—; za \$300.— \$6.—

Za izplačilo večjih zneskov kot zgoraj navedeno, bodi v skladu s tvojimi ali dolarji, dovoljujemo še boljše pogoje. Pri velikih nakazilih priporočamo, da se poprej s nam pisnim potom sporazume o glade načina nakazila.

Nujna nakazila izvršujemo po CABLE LETTER za pristojbino \$5.—

Sakser State Bank
82 Cortlandt Street New York, N. Y.
Telephone HARolay 7-5380

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, President L. Benedik, Treas.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

En celo leto velja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00
En leto	Za pol leta	\$3.50
En pol leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.00
En četrt leta	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenrednih nedelj in praznikov.

Dopisni bres podpis in osebni se ne priobčujejo. Denar naj se blagovno pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejane bivalište naznan, da hitreje najdemo naslovnik.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-3878

SENATOR CARAWAY

Prejšnji teden je umrl eden najodličnejših demokratov, zvezni senator Thaddeus H. Caraway v Arkansasu. Z njim se je poslovil iz življenja tipični ameriški "self-made man".

Bil je sin ubogega podeželskega zdravnika in je bil rojen v enem delu Združenih držav, kjer prevladujejo vsakovrstni predsodki.

Ko je bil star sedem let, je že začel delati na neki farmi, nato je delal na železniški progi, bil je prodajalec knjig in patentnih medicin, dijak, ljudsko-šolski učitelj, odvetnik, državni pravdnik, kongresnik in slednjič zvezni senator.

Korak za korakom si je priporil, z lastno močjo, dom in trudom, pot navzgor. Umevno je, da je postal pod vplivom takih življenjskih skušenj bojevita narava.

In istotako umevno je, da je bil senator Caraway zagrižen sovražnik vsakih privilegiranih interesov. V svoji opoziciji je bil odkritosrčen in neizpros.

S palečo ostroostjo je bil Teapot Dome skandal ter se je neprestano boril proti koristolovskim politikom.

Administracijo je ponovno napadal, posebno glede njenih odredb za pomoč farmerjem. Njegovih ostrih besed so se v Kapitolu bali.

Smrt senatorja Carawaya ne bo brez vpliva na sklepe zveznega senata tekom prihodnjega zasedanja.

Ako bi senator umrl dva dni kasneje, bi mu zamogel governor države Arkansas imenovati demokratskega naslednika.

Postava one države pa določa, da se sme završiti tako imenovanje le v slučaju ako se pojavi smrt tekom enega leta pred splošnimi volitvami (8. novembra 1932).

Razpisati bo treba posebne volitve, ki se morajo vršiti v teku ne manj kot 60 in ne več kot 120 dni.

Zaenkrat bo torej v demokratskem taboru vrzel, in ker bo senator iz Louisiane, Huey Long, šele februarja zaprisežen, bodo imeli demokratje v senatu samo 45, republikanci pa 48 glasov.

Sedaj imajo republikanci sicer samo 47 zveznih senatorjev, toda governor Larson iz New Jersey bo najbrž imenoval pokojnemu senatorju Morrow republikanskega naslednika.

Dočim bodo imeli pri organiziranju poslanske zbornice demokratje besedo bodo v senatu odločali progresivci.

Nasi po Ameriki

V Brooklynu je po kratki bolezni umrl rojak Jožef Hodnik, star 52 let. Včeraj je bil pokopan na Holy Trinity pokopališču.

V soboto zvečer je preminul v Clevelandu rojak Anton Rolih, ki je bil v petek večer na St. Clair Ave. in 78. cesti zadet od avtomobila. Ranjki je bil 55 let star. Zapušča soprogo, dve hčeri in dva sina. Doma je bil iz Krana, kjer zapuša dva brata in eno sestro.

Slovenci v Girardu, O., v eni izmed najstarejših naših naselij v državi Ohio, so izvajali svojo prvo politično zmago. Za mestnega councilmana je bil izvoljen poznani slovenski trgovec Mr. Joseph Cekuta, ki je kandidiral na tiketu sedanjega in ponovno izvoljenega župana J. David Reesa, ki je republikanec.

Umrl je v Clevelandu dobro poznani Louis Lanehman, ki je vodil zadnjih pet let mlekarijo. Doma je bil iz Cerknice pri Baki, in je bival tu 20 let. Zapuša soprogo in enega sina, v starem kraju pa starše, enega brata in sestro.

Operaciji na slepiču se je moral v Denver, Colo., podvržeti Frank Videk, katero je srečno preživel in se zdravi že doma pri starših.

Na operacijo se je moral podati v bolnišnico St. Anthony tudi Maria Krasovec.

JUGOSLOVANSKO POSOJLO

"Jutro" piše 23. oktobra:

Z veseljem in zadoščenjem je sprejela vsa jugoslovanska javnost večerajšnje vest o velikem posojilu, ki ga je naša država dobila v Franciji. Res so bila nekatera naša prejšnja posojila po našem znesku večja od sedanjega, nobeno pa ga ni doseglo po svoji gospodarski in politični važnosti.

Znano je, da je bila Jugoslavija med vsemi državami, ki pridejo pri tem v poštev po Hooverjevem reparacijskem moratoriju najhujše prizadeta. Utrpela je znesek, ki znaša skoro eno desetino našega državn. proračuna. K temu so prišli še po svetovni gospodarski krizi povzročeni bančni polomi v Avstriji. Nemčiji in drugih državah ter naposled še finančna katastrofa v Angliji. Posredno je na tem trpela tudi Jugoslavija, ker so povsod sami nujno rabili denar in zato poskušali z vsemi sredstvi dobiti domov ves denar, kar so ga imeli naloženega v inozemstvu.

Tako se je zgodilo, da je ravno v dobi, ko gospodarski promet vsako leto potrebuje največ denarja, začelo našim denarnim zavodom primanjkovati razpoložljive gotovine. Samo na sebi bi to ne bilo nič hudega, ker se to tudi v normalnih razmerah čisto dogaja. Zlorabili pa so ta položaj nasprotniki mirne ureditve in okrepitve naše države in začeli sejati nezaupanje med nepoučene ljudi. Prišlo je do navala na naše denarne zavode. Dokaz velike razsodnosti našega prebivalstva je, da se je to vznemirjenje kmalu poleglo, čim je bilo pojasnjeno prava stanje. Precejšen del v prvem razburjenju dvignjenih vlog se je sedaj vrnil že zopet v hranilnice in banke.

Z novim posojilom bo odstranjeno sedaj tudi zadnje nezaupanje. Posojila ki znaša preko 600 milijonov dinarjev, država namreč ne bo porabila za svoje tekoče potrebe, temveč ga bo naložila v Narodni banki. Tej bo na ta način omogočeno, da okrepi naš dinar, ki spada že danes med najboljše denarje v Evropi ob enem pa, da začasno podpre naše gospodarstvo z novimi krediti, ki nam bodo omogočili, da prebrodimo sedanjo krizo.

Da državi posojila ni treba porabiti za svoje dnevne izdatke, se imamo zahvaliti le energični štednji, ki jo je uvedla sedanja vlada. Znatno je znižala državne izdatke, ob enem pa povečala nekatere državne dohodke. Budno je pri tem pazila, da je tudi zasebni denarni trg obvarovala prevelikih pretresljajev in da je ohranila vrednost dinarja. Res so bili nekateri teh ukrepov za mnoge boleči, toda njihovi ugodni sadovi se že kažejo in se bodo kmalu pokazali še bolj blagodejno. Naš državni proračun je zopet uravnotežen, dejstvo, s katerim se danes lahko ponosa le malo držav na svetu. Naš dinar je ostal neomajen v dobi, ko so kolebale skoro vse druge valute.

Vse to je v inozemstvu ojačilo zaupanje v našo državo in naše gospodarstvo. Najlepši dokaz tega okrepljenega zaupanja je ravno dejstvo, da smo dobili veliko inozemsko posojilo v času, ko se zanj brez uspeha potegujejo drugi.

ge, večje in morda tudi bolj bogate države in ko so razmere na mednarodnem denarnem trgu take, da so ustavljene skoro vse kreditne operacije. Kljub tem oviram pa smo mi dobili posojilo in to še po izredno ugodnih pogojih.

V tem je velik politični pomen našega posojila, pomen v zunanji in notranji politiki. V svetu bo lep uspeh še bolj povzdignil naš ugled, doma pa nas je navdal z

novim zadoščenjem in ponosom ter s še močnejšim zaupanjem v sebe in gospodarsko moč svoje države. Še s krepkejšo voljo in še z večjim veseljem se bomo oprijeli složnega dela, da se čim prej in čim bolj izmotamo iz sedanjih gospodarskih nepravil. Z ogromno udeležbo pri volitvah dne 8. novembra bomo dali izvoljenim poslanečim moralno oporo, da bodo obvladali težke naloge, ki jih čakajo, vladi pa, da bo še z večjim uspehom lahko nadaljevala delo za popolno ureditev našega gospodarskega in vsega javnega življenja.

Iz Slovenije.

Tragična smrt mornarja iz Litije.

Na orožniško postajo v Litiji je prispela brzojavka z žalostno vsebino, da se je smrtno ponesrečil v Trogiru v Dalmaciji 22-letni mornariški podnadrednik litijski rojak Stane Tič. Baš na Vse Svete so ga pričakovali njegovi domači, da jih poseti po 4 in polletni odsotnosti.

Stane Tič se je izučil doma mehaniške obrti, nato pa je odšel v mornariško šolo, ki jo je dovršil z odličnim uspehom in je služil sedaj že tretje leto kot strojnik na tenderju "R 13". Vozil je na progi Divulje-Split. Vršil je svojo službo kot navdušen mornar in dober delavec v popolno zadovoljnost svojih nadrejenih. Dobil je nalog, da popelje tender iz Splita v Trogir, kjer naj bi ga dvignil na suho in preko zime popravil. Mornarji so se ob prihodu v Trogir takoj lotili dela, pri čemur pa je naneslo nesrečno naključje, da se je Stane Tič dotaknil žice z visoko napetostjo in ga je tok odbil in vrgl po tleh. Ponesrečenec so takoj priskočili na pomoč tovariši, ki so ga spravili v bolnico, kjer so nemudoma pričeli z reševalnimi poskusi.

Prizadevanje zdravnikov in tovarišev pa je žal bilo zaman. Vse tovariše s komandantom na čelu je izguba prijaznega mladeniča in izvrstnega mornarja bridko zadel.

Tragična smrt Srečka Robiča.

22. oktobra okrog 17.45 je v sobi sreskega poglavarja za srez Maribor, desni breg, od kapi zadet, nenadoma umrl sreski kandidat za skupščinske volitve in veleposestnik ter gostilničar v Limbušu, Srečko Robič. Pravkar je bil vložil svojo kandidaturno listo pri sreskem sodišču, ki jo je tudi takoj potrdilo. Od tam je odšel Robič k sreskemu poglavarju in je baš razpravljal z njim o svoji kandidaturi, ko mu je postalo nenadoma slabo in se je kmalu nato mrtev zgrudil na tla. Poklicani zdravnik mu ni mogel nuditi nobene pomoči, marveč je moral ugotoviti samo še smrti. Truplo so nato prepeljali v mrtvašnico starega mestnega pokopališča, kjer ostane do prevoza v Limbuš.

Pokojnik je bil sin znanega štajerskega slovenskega poslanca v bivšem avstrijskem parlamentu ter brat znanega mariborskega kirurga in primarija dr. Hugona Robiča ter profesorja Frana Robiča. Bil je vedno zaveden Slovenec in Jugoslovane ter naprednega mišljenja. Posebno je bil

znan v gospodarskih krogih, ki so si ga tudi izbrali za kandidata za sedanje volitve v Narodno skupščino. Vest o tragični smrti uglednega moža se je bliskovito razširila po vsem mestu in je vzbudila povsod globoko sočustvovanje. Pokojnik zapuša ženo in štiri nedoročene otroke, od katerih sta dva prav sedaj nevarno bolna.

Rojstvo v gozdu.

Te dni se je javila pri sevniškem zdravniku dr. Mušiču 15-letna mladenka Anka, delavka na parni žagi. Potožila je zdravniku svojo bolelost in zdravnik je takoj ugotovil, da se blizu rojstvo. Svetoval ji je, naj gre hitro domov.

Toda v gozdu blizu domače vasi Ledine je mladenko prehitelo in je porodila krepkega, 4 in pol pol težkega fantička, ki se je na najbrž v listju zadušil, ker ni bilo blizu nobne pomoči. Mladenka se je čez čas zopet osvestila, porabila otroka in ga nesla domov ter skrila v hlev. Pozneje je o dogodku povedala svoji materi. Zadevo ima sedaj v rokah državnega pravdnistva v Celju, vendar dekle ne more biti odgovorno za svojo dejanja, ker je staro šele 15 let in popolnoma nezrelo. Pač pa poizvedujejo za brezvestnikom, ki je kriv te nesreče.

Smrt uglednega industrijca.

V Gradu je preminil po dolgem in težkem trpljenju 67-letni tovarnar usnja iz Konjice Lovrene Laurich. Bil je sin slovenske matere, a družino je vzgojil v nemškem duhu. Izhajal je iz starodavne usnjarske rodbine Lavričev iz St. Vida pri Steni. Izučil se je usnjarski obrti pri svojem stricu v Veliki Loki na Doljskem, nakar je izpopolnil svoje znanje v Pencovi tovarni v Mokronogu. Po učni dobi v domačih krajih se je podal v Maribor, nato pa praktikal na Dunaju in v Gradu in si v teku pomočniških let prihranil par tisoč gol-

Gledališče-Glasba-Kino

POSEBNE CENE ZA OPERO ZA ČITATELJE TEGA LISTA

Vedoč, da bi naši čitatelji gotovo radi slišali kako priljubljeno opero, smo se pogodili z New York Opera Comique glede posebnih cen, ki jih dobe naši čitatelji, ako se abonirajo za šest oper v seziji 1931-1932.

REPERTOAR za 1931-1932

Od 16. do 21. nov.:
The Poacher Lortzing
Od 14. do 19. decembra:
The Blonde Donna Ernest Carter
(ameriška opera)

Od 11. do 16. januarja:
Parisian Life Offenbach
Od 8. do 13. februarja:
The Chocolate Soldier Oscar Straus

Od 7. do 12. marca:
Mireille Gounod
Od 4. do 9. aprila:
The Bal Johann Strauss

Posebna cena za šest oper.

THE HECKSHER THEATRE
104. cesta in 5. Ave
New York

\$15.00 orchestra subscription za \$12.
\$12.00 orchestra subscription za \$9.
\$9.00 balcony subscription za \$7.50
\$6.50 balcony subscription za \$6.
\$5.00 balcony subscription za \$4.50

Rezervirane sedeže lahko naročite po pošti, ali pa pokažite to naznailo pri blagajni New York Opera Comique, 113 West 25 Street, New York, soba 1004. Telephone: Circle 7-2281.

POZIV!

Vsi naročniki katerim je, oziroma bo v kratkem posla parocnina za list, so naprošeni, da jo po možnosti čimprej obnove. — Uprava "G. N."

dinarjev. S tem je kupil v Konjicah neko propadlo usnjarno, ki jo je kmalu spravil na noge. Že leta 1894 je kupil sedanjo tovarno in ustanovil popolnoma moderno podjetje. Prišel je z 8 delavci, nakar je podjetje čedalje bolj napredovalo in je pred svetovno vojno zaposlovalo že okrog 120 delavcev. Danes zaposluje popolnoma modernizirano podjetje, ki je v glavnem sad neumornega dela pokojnikovega, okrog 100 delovnih moči.

Special Interest Accounts

Veliko rojakov, ki so želeli na hitro dvigniti denar, bodisi vsled nujne potrebe, vsled nakupa hiše ali posestva in pa oni, želeči potovati v stari kraj, se je prepričalo, da denarja v mnogih slučajih niso mogli takoj dvigniti, ampak šele po preteku odpovednega roka, kar je povzročalo nepotrebne zamude in velikokrat tudi stroške.

Pri nas naloženi denar zamore vsak vlagatelj dvigniti takoj, BREZ VSAKE ODPOVEDI, kar je v mnogih slučajih jako važno.

Vloge obrestujemo po 4%

Sakser State Bank

212 EASTLAND STREET

NEW YORK, N. Y.

Peter Zgaga

Ameriška pisateljica Anita Loos je rekla nekoč:

— Povprečna Amerikanka mora imeti dve lastnosti, da lahko izhaja v življenju. Biti mora lepa in neumna.

Lepa zato, da jo moški ljubijo, in neumna zato, da zamore moške ljubiti.

Amerika je dežela rekordov. Sleherni hoče zlomiti rekord, ki ga je dosegel njegov prednik. Včasih se mu posreči, včasih pa ne. Pripeti se, da tekmovalci ne zlomi rekorda, pač pa vrata.

Zahvalni dan se bliža. Najbolj je lahko tisti hvaležen, ki ima toliko, da da nekoliko tistim, ki nimajo ničesar.

Število mokravic v kongresu se je nekoliko povečalo. Malo več jih je, toda s tem se ni rečeno, da bo prišla poplava.

Tekom nekega zaslivanja pred sodiščem je prišla na dan zagovetna stvar.

Neki mladenič, katerega žena, v katero je bil zaljubljen, ni hotela uslišati, je tri mesece trdovratno molčal. Niti besede ni izpregovoril.

— No, pa kaj če bi ga uslišala in če bi ga vzela za moža!

Marsikdaj bi moral še več kot tri mesece molčati, ker bi vsled njenega vztrajnega govorjenja sploh ne prišel do besede.

Dobrodušen senator iz neke zapadne države je rekel:

— Najprej pride človek, za njim šele mašina.

To je res v današnjih časih. Pozabil je pa povedati, da pride za mašino ambulanca, ki ga odvede v bolnišnico, ali pa mrtvaški voz, ki ga odvede na pokopališče.

Prijateljci sta se pogovarjala. Pa pravi prva:

— Oh, kako mine čas. Prihodnji mesec bom stara že trindvajset let.

— Jaz pa devetnajst, — je dejala druga.

— Tak nikar ne laži. Sedemindvajet jih boš. Saj si vendar samo eno leto mlajša od mene.

— Če pijem? O, seveda pijem, toda le iz obupa, — je pripovedoval rojak zdravniku.

Na zdravnikovo vprašanje, zakaj je tako obupal, je odvrnil: — Zato, ker je pijača tako draga.

Vsakovrstni primki so na svetu in v nekem gorenskem kraju je uradovalec finančne, ki se je pisal Anton Krava.

Nekoč ga je neki k

OBISK PRI VORO-
NOVU

Slavni pomlajevalec prof. Voronov je sporočil, da je iznašel serum proti raku. Prenesel je stanice raka na živalske organizme in iz obrambnih snovi, ki so v teh organizmih potem nastali, je izdelal svoj serum.

Prof. Voronov živi na svojem dvorcu, ki je bil nekoč last italijanske plemiške družine Grimaldi-jev, pri Ventimigliji na francoski meji. Te dni je pozval k sebi znano pisateljico go. Lis Salskow-Iversen, ki ji je podal zanimive izjave o svojem delu in o svojih uspehih. Ga. Iversenova opisuje svoj obisk takole:

Dvorec se dviga na skalnat višini z divnim razgledom na Sredozemsko morje. Velik črn pes me je čakal nezaupno ob vhodu in mi sledil momlajoč skozi park. Na neki cipresi je sedela nepremično svetlozelena papiga, kamelije in mimozze so cvetele, a iz daljave je bilo slišati, kako se skupina opic prepira med seboj.

Pričakal sem prof. Voronova v njegovi sprejemnici. Soba je vse naokoli obkrožena s palicami za knjige, na eni strani s njegova lastna dela v vseh jezikih.

— Govorite angleški, gospa? Voronov je stal na vratih, visok in suh, z rumnimi, sijajnimi očmi. Pozval me je, naj si ogledam njegovo opičjo farmo.

— Najprvo morate videti Teodora, ta videti rad, če ga kdo poseti. Teodor, največja opica na farmi, nam je radostno prožil naproti svoje trde, hrapave šape skozi rešetko kletke. Iz mnogih kletk je slišati vrišč in hrup drugih opic.

— Tu je preko sto pavianov in šimpanzov, ki so jih ulovili v Abesiniji in Sudanu, pa so v pripravi kot material za mojo kliniko v Parizu, — pripoveduje Voronov,

— Tu je veliko skladišče rezervnih delov za človeško mašinerijo. Kjer se kakšen vijak obrabi, ga je treba nadomestiti z novim.

— Kako ste prišli na idejo transplantacije žlez?

— S temi mislimi sem se bavil že kot mlad zdravnik v Egiptu, kjer sem študiral evnuhe, ki so jim bile vzete spolne žleze že v detinskih letih in ki so se brez energijskega vira notranje sekrecije razvili v lehe, tope, sebične individue. Vsi postanejo nekega dne evnuhi, me je prešinilo in sem začel eksperimentirati. Kdo se ne boji starostne slabosti in zmanjšanja svoje duševne sile? V nas vseh je neutešna hrepenenje po mladosti. Temu hrepenenju hočem zadostiti, ljudem hočem darovati dolgo življenje in mladniško moč.

Voronov je nadaljeval po dolgem premoru: — Toda pot je dolga. Leta in leta sem delal poskuse z ovci, voli in konji. Ko sem svojo teorijo preizkusil do podrobnosti, sem jo začel izvajati na ljudeh. A samo v poedinih primerih mi je bilo mogoče povrniti ljudem mladost. Odkod naj bi dobil material? Če bi hotel kupovati človeke žleze, bi moral biti mnogokrat milijonar in to ne bi bila nobena pomoč, če bi enega človeka oslabil, da drugega okrepim. Zato sem se boril za to, da bi se v velikih mestih kjer se agodi mnogi nesreči, osnovele posebne bolnišnice za smrtno ranjene osebe. V teh bolnišnicah bi bil vedno na razpolago ta ali oni organ, ki bi ga presadili na ljudi, katerim bi bil potreben. Smrt ne nastopa trenutno za vse organe. Žleze živijo naprimer še šest do osem ur po nastopu smrti in bi bilo dovolj časa, da se izvrši operacija na truplu. Toda zakonodajstvo, ki vedno ostaja za znanostjo jih ne dovoljuje. Napredek in čut dolžnosti do družbe bosta, upam, zasedla tudi v tem pogledu mesto pretirane sentimentalnosti. Ali bi ne bilo mnogo bolje, da se del kakšnega bitja pusti živeti dalje, nego da bi se uničil v grobu?

Lakje bi dosegel, da bi se za transplantacijo uporabili usmrčeni zločinci. A tega se branijo spet vsi kandidati za pomlajenje. Končno sem prišel eksperimentirati z višjiimi vrstami opic. Uspehi z opičjimi žlezami so bili dobri. V sedmih letih sem z njimi cepil preko tisoč oseb in manj nego v 10% primerov se mi je poskus izjalovil. Za enega človeka, nadostuje samo del ene opičje žleze. Uspeh se pokaže po 6 do 8 mesecih in traja običajno 6 let, dooretčno pa ni nobene zapreke, da bi se operacija ne ponovi-

"Zaradi varnosti
vztrajam pri
LUCKIES"

"Svojega glasu ne smem zanemarjati. Zato pa zaradi varnosti vztrajam pri Luckies — ki so vedno mile mojemu grlu. In dvojno sem hvaležna za vaš izboljšani Cellophanski ovoj, ki se tako lahko odpre s pripravnim, malim tabom."

Mary Astor

Kot lepota in bogato nadarjena igralka je postala Mary Astor ena izmed resnično velikih v Hollywoodu. Vloge, igrane v tihih dneh, so pozabljene — sedaj ustvarja na veliko velike riveril "Smart Woman," ki je Radio Picture, je njena zadnja.

Napravljene iz najfinejšega tobaka —

Smetane mnogih Letinj — samo LUCKY STRIKE nudi zaščito grla potom posebnega "TOASTING" procesa, ki vsebuje uporabo Ultra Violetnih Žarkov — proces, ki odpravlja gotovo pečenje, hudo dražljivost, ki je naravno navzoča v vsakem tobaknem listu. Ti izgnani dražljivci niso navzoči v vaši LUCKY STRIKE. "Zunaj so, zato ne morejo biti notri!" Ni čuda, če so LUCKIES vedno mile za vaše grlo.

"It's toasted"

Zaščita Vašega grla — proti dražljajem — proti kašlju

In Mokrotno-varen Cellophane Obdrži ta "Toasted" Okus Vedno Svež

NARAVNAJE NA LUCKY STRIKE: 60 minut z najboljšimi glasnimi orkestri na svetu, in Walter Winchell, kojega danes napovedovanje postanejo jutrišnje novice, vsak tork. jutri in soboto večer preko N.B.C. omrežja.

Copyright 1931, The American Tobacco Co.

★ Ali je Ugotovilo Miss Astor Plačano?

Zanimalo vas bo, da ni bil plačan Miss Astor niti en cent za goranje ugovila. Miss Astor kadi že nad leto LUCKY STRIKE cigarete. Upamo, da bo ta objava istotako koristila nji in Radio Pictures, njenim producentem, kot bo njeno odobrenje LUCKIES koristilo vam in nam.

MOKROTKNO-VAREN
CELLOPHANE

Močno Zaprto — Vedno Pravilno
Edinstven Humidor Zavojček
Zip — Pa je odprto!

Ali vidite pritrjen "tab" vrhu zavojčka. Pritisnite polovico s svojim palcem. Obdržite drugo polovico. Preprosto. Hitro. Zip! To je vse. Edinstveno! Zavito v Cellophane, ki je varen proti prahu, mokroti in bacilom. Čisto, zaščiteno, lepo SVEŽE! — kaj more biti bolj moderno kot LUCKIES' izboljšani Humidor zavojček — tako lahko za odpreti! Dame—LUCKY TAB je zaščita za vaše prste.

ZAGONETEN INDIJEC — MAHATMA
GANDHI

Dan na dan čujemo o tem zagonetnem Indijcu, dan je je v časopisju na dnevnem redu njegovo ime.

Tristo milijonov — za naše pojme nekaj nezasiščenega — ljudi je za njegovo politiko in filozofijo; britansko velesilo je močno pretresel, vodja je nega najjačjih dnevnih gibanj zadnjega tisočletja; v zgodovini politike bo vedno ostal velik.

Ni čudo, da se prav te dni, ko je dosegel, da more uboga in zančevana indijska para z oclindranimi lordi skupaj sedeti ob konferenčni mizi in razpravljati o nečem nemogočem, o svobodi Indije, da se prav te dni sprajše svet: kdo in kakšen je prav za prav ta Mahatma? Ne-kaj poučnih knjižic o njem je izšlo, v angleščini, nemščini, naj iz njih nekaj povzamemo.

Dva in šestdeset let je danes star, pravijo da ima mirne, temne oči, mršavo telo in upal obraz ter ve-

la. Opice postajajo za ljudi čedalje važnejše in pri francoski vladi sem že dosegel, da se zabrani ubijanje šimpanzov v francoskih kolonijah. Pa njih zaščita sama ni dovolj, o-snovati je treba opičje farme, da se opice pomnože. Zame samega je opičja farma seveda velika gospodarska žrtev, za druge bodo sijajna kupčija.

— Ali smatrate, da je življenje res tako lepo, — sem ga vprašal končno, — da ga je vredno podajati?

— Da, — je odgovoril. — Življenje je krasno. Vredno je, da mu vdramo maksimum sile in da ga mladostnega ohranimo čim dalje...

lika ušesa, ki štrle daleč proč od njega. Zavrt je v belo rjuho, ima belo kapo, nosi včasih očala, hodi pa bos. Je samo riž in sadje, pije le vodo, spi na golih tleh, dela pa brez prestanka. Pravijo da je prvi vtis, ki ga napravi, vtis neskončne potrpežljivosti in ljubezni, pisatelj Pearson ga primerja Francisku Asiškemu. Preprost je kakor otrok, smeje se kako dete, ljubi otroke, uljuden in odkrit je do skrajnosti, da ga ni nasprotnika njegovega, ki bi ga na prvi mah ne spoštoval. Mislili bi, da je demagog, pa sovraži demagogstvo kakor strup, je najrajši sam in množici nikoli ne zaupa. Niti strasten govornik ni, niti v govoru ne gestikulira, govori tiho, toda modro in neznanjsko prepričljivo, preprosto, da ga razume otrok. Obenem pa je v njem strahotna moč značaja, ki ne pozna kompromisov ne počitka, ki pozna en sam cilj na svetu in ne odstopi niti za las.

Mahatma (maha—velik, atma—duša), velika duša mu pravijo z izrazom iz Upanišade. Njegovo pravo ime je pa Mohandas Karamchand Gandhi. Rojen je bil 2. oktobra 1869 v "belem mestu" Porbandarju ob omanskem zalivu. Oče in stari oče njegov sta bila v svoji državi ministrska predsednika, morala sta pa oba bežati pred Angleži. Gandhi je torej bogatega, inteligentnega in izobraženega rodu, čeprav ne najvišje kaste. Njegova rodbina je džainitske vere, ki smatra za eno svojih najvišjih zapovedi "ahimso" (a—ne, hmlsa—hudo), ne delati nasilja in sile.

Oče je razdal vse premoženje, mati je bila revežem prava svetelnica. Gandhijev prvi pouk je obstojal v himnah Višnuju, pa že kot učenec je preživel verko krizo. Uprl se je

malikovalskemu hinduizmu in veliko trpel. Z osmimi leti so ga za-ročili, z dvanajstimi oženili. Z devetnajstimi leti (1888) se je v London vpisal na pravno fakulteto, poprej pa je položil tri džainitske obljube, ki govori o popolni vzdržnosti d vina, mesa in žensk. Delal je resno, posebej pa se je pečal s teologijo in študiral Baghavad-Gito, se poglubil v hindusko vero in jo vzljubil. Leta 1891 se je vrnil, našel mater mrtvo in postal advokat v Bombayju. Pa je opustil ta poklic, češ, da je "nemoralen". Skušal je najti pot, kako uvesti ahimso v politični boj. Kako zoperstaviti sili in nasilju orožje herojske pasivnosti in zbral nekaj vplivnih prijateljev okrog sebe. Leta 1893 se je podal v Južno Afriko, kjer je deloval vse do 1914. V Evropi o njegovem dvajsetletnem delu v Južni Afriki nismo skoraj ničesar čuli, toda tam se je brez primere junaksko boril in slavno zmagal. Stopenjdeset tisoč Indov vsem v Natalu. Vlada se je ustrašila tega preseljevanja narodov in je bilo tedaj v Južni Afriki, pred-Azije in skušala zlepa ali izgrda Inde pomesti v Azijo. Pod pokrovom beel civilizacije so plačevali Indu horendne davke, se morali porokovati več ponižljivim odredbam, bili vedno ljuto žaljeni v javnosti, kmalu so jim začeli pustiti in ropati imetja in končno pobijati ljudi kakor pse. Gandhi je nastopil najprej kot advokat v nekem procesu. Bil je prvi dan vržen iz hotela, kľofutan in obrcan od belcev. Tedaj je položaj spoznal in začel herojski boj človeške vesti zoper nasilje države in brutalnih mas. Zmagal je juridično, seve le teoretično... organiziral rojake, sklical indski kongres, ustanovil časopis "Indian Opinion", zbrani armadi svoji pa naložil prvo zapoved: — non-resistance. Odložil je učeni stan in postal reven kmet in težak. Molče so Indu začeli s pasivno resistenco (pasivna rezistenca) nastopiti zoper tlačitelje. V glavnem je njemu in njegovim pomagala vera, s katero je delal čudeže, veda, od katere prešinjeni so se Indu dali streljati v masah od Angležev. pojoc svete pesmi — in Gandhi je zmagal. Kakor v Afriki v Londonu pa je sedel za konferenčno mizo bos in v svojo belo ruto zavrt in strahoval kramarske lorde in "hinavsko, gnilo civilizacijo"...

casu, v katerem se je rimska surovost krhala ob pohlevnosti starokrščanskih mučnikov. Toda za burske vojne, ki so se belci pobijali med seboj — tedaj je Gandhi odstranil rezistentno gibanje in strasno "no-participation" (neudeležba v javnosti) in peljal svoje Inde kot oddelek Rdečega križa na fronto. Isto pozneje, za časa kuge. Toda vse to ni omečilo trdih belcev. — Gandhija so šestkrat zaprili, pretepli, linčali, enkrat so ga pustili na tleh, misleč, da je že davno mrtev. Med leti 1907 in 1914 je bil boj najljuteji. Tedaj so na tisoče nonresistentov zaprili, ker ni bilo toliko ječ, kar v rudnike. Morili so jih v masah. Toda Gandhi, velika duša, je zmagal. Vlada je izpremenila zakone, odpravila davke, dala Indom pristojne pravice, da so postali zopet ljudje. Leta 1914 je bilo Mahatmino delo v Afriki opravljeno.

Vrnil se je v Indijo in kmalu je stal na čelu nacionalističnega gibanja za neodvisnost. To gibanje je vrelo že od početka našega veka sem. Šlo je za indijski home rule, "Hind Swaraj". Gandhi je pridobil narod za narodom, sekto za sekto in sčasoma z neizrekljivim potrpljenjem organiziral tristo milijonov Indijcev najrazličnejših ver in jezikov v enoto, in s sredstvi ahimse, non violence (nenasilje) in no-resistance (pasivna rezistenca) nastopiti zoper tlačitelje. V glavnem je njemu in njegovim pomagala vera, s katero je delal čudeže, veda, od katere prešinjeni so se Indu dali streljati v masah od Angležev. pojoc svete pesmi — in Gandhi je zmagal. Kakor v Afriki v Londonu pa je sedel za konferenčno mizo bos in v svojo belo ruto zavrt in strahoval kramarske lorde in "hinavsko, gnilo civilizacijo"...

GEORGE BERNHARD:

VARLJIVI ČAR DENARJA

Ves svet ve, da nas teži silna gospodarska kriza. Vendar predpisujejo zdravniki, stoječi ob bolniški postelji, samo zdravila, ki v najboljšem primeru lahko odpravijo samo simptome zla, jedro bolezni pa ostane. Kriza gospodarstva so pač ne da ozdraviti z denarnimi eksperimenti.

Denar je za mehanizem kapitalističnega gospodarstva nedvomno izredno važen. Toda denar je slednjič samo splošno sredstvo za izmenjavo dobrin, ki olajšuje poslovanje v gospodarstvu. Da pri kritičnih pojavih lahko močno stopi v ospredje, je razumljivo, ker je za veliko mesto, ki ne pozna podrobnih gospodarskih razlik, le denar bistvo.

Tako pomanjkanje kapitala je tudi v resnici zunanji simptom krize skoraj v vseh kapitalističnih državah sveta, zlasti v velikih industrijskih deželah. Vojni dolgovi so posamezne države napravili za upnice drugih. Kapital, ki se je stekal v državah-upnicah iz držav-dolžnic, je tam ustvarjal navidezno bogatstvo ter vedil do ogromnih investicij kapitala in novih vsakovrstnih podjetij. Države-upnice so morale višek kapitala posojati zopet državam-dolžnicam, da jim vrnejo plačilno zmoglost in kupno moč. S tem izposojenim denarjem so potem dolžniki — Nemčija je v tem oziru posebno značilen primer — zopet financirali svojo novo industrijo. V nelikvidnosti teh ogromnih naložb denarja na vsem svetu je iskati enega izmed zunanjih vzrokov današnje krize.

Sedaj pa prihajajo čudodelni zdravniki in oznanjajo, da izvirajo vse naše težave le iz tega, ker se držimo zastarelih nazorov ter se le preveč bojimo ustvariti nov denar. Stara klasična teorija denarja, na katere čvrstem temelju je bila zgrajena angleška banka do novega bančnega zakona leta 1928, je bila mnenja, da mora biti množina onega denarja, ki se nahaja v vsaki državi, enaka množini, ki lahko kroži po državi. Tej klasični teoriji je bankovec načelno veljal samo kot sredstvo, ki napravi zlato elastično. Pri tem so ti klasični teoretiki vedeli, da moramo v kritičnih časih tudi prelomiti načelo, če gre za to, da se obdrži sposobnost obtoka blaga ter prepreči, da se s popolnom prekinjenjem obtoka blaga kriza ne izpremeni v polom. Pri tem klasičnem naziranju o zlatu veda ni ostala. Nekriti bankovec vlada že dolgo časa na svetu. Izdajati nekritične bankovce, pomeni ustvarjati naknadni kredit, kar zopet pomeni naknadno kupno moč.

Ni pa slučaj, temveč premišljena korektura sistema nepokritega bankovca, da emisijski zavodi splošno po Evropi izdajajo bankovce razen proti zlatu, samo proti trgovskim menicam z omejenim rokom zaplato. Bankovec naj bi samo ustvaril nov cirkulacijski kredit; služil naj bi olajšanju blagovnega prometa. Naloga bankovca pa naj ne bi bila ustvarjati nove kapitalije, ki ne odgovarjajo obstoječi notranji varčevalni moči narodnih gospodarstev. Celotno najprevidnejše teoretično denarno poslovanje v praksi ni moglo preprečiti zlorabe in preloma sistema, kar je seveda moralo dovesti še do postritve kapitalističnih kriz. Toda novi čudodelni zdravniki smatrajo vse te sisteme za preživele. Za sedanjih položaj so iznašli geslo "deflacija" in odredili novo vzbuzganje denarja v gospodarsko telo. Irving Fisher misli, da lahko obstojajo pravične cene, ki jih je mogoče tudi stalno držati na isti višini s tem, da se gospodarstvenemu telesu denar dovaja ali odvzema in Gustav Cassel in Keynes se s svojimi recepti zelo strinjata s Fisherjevimi predpisi. Keynes je s svojimi teorijami tudi izvajal na Angleškem praktično zmagov. Vse-povsod se čuje zmagoslavje, da bo njegova metoda pobila hidro krize. Cene se dvigajo, vretena, ki so dozdaj mirovala, so začela zopet obratovati, konjunktura angleškega pomorstva oživlja, angleški izvoz raste. Ali pa je to res čudež, kar se sedaj dogaja na Angleškem? Ne! Temveč je najumilnejša stvar na svetu. Vsak, ki se kolikorkoli spozna v denarstvu, to veda, da ob inflacijah vedno nastopajo taki pojavi. Vsaka inflacija ima dva stadija. Prvi je opojno delovanje strupenega vzbuzganja: Oživljanje gospodarskega delovanja, nezdavna rdečica navideznega zdravja. Drugi stadij prinaša ravno tako, kakor pri porabi morfija in kokaina pro-

past. Vem, da se Anglija bori proti novi inflaciji. Saj se je obrnila samo od zlatega standarda. Ideja takozvane devalvacije ni nič novega in opustitev zlatega standarda pomeni samo svobodo za pomnožitev nekritičnih bankovcev. Če pada kurz funta se usmeri inozemska kupna moč proti Angliji. S tem tudi poskoči njeno blago in s zvišanjem vrednosti blaga se avtomatično pokaže potreba po novih bankovcih. Ta izdaja novih bankovcev pa tudi opogumi spekulacijo na padec funta, tako da inozemska vrednost denarja vedno bolj pada in s tem tudi vedno višje poganja notranje cene navzgor.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

FRANK TROHA, Barberton, Ohio:

VRAG MARKO

Ob kranjsko-hrvatski meji teče bistra Čabranka, ki se nazadnje izliva v obsejano reko Kulpo. Danes so ti kraji precej mirni, dasi jih je še vedno pokrivalo veliki gozdi. A nekdanje je bilo vse drugače. Slednji izmed nas je slišal kaj o rokovnjaci, ki so bili na Gorenjskem primeroma to, kar so bili ob hrvatsko-kranjski meji tihotapci. Te vrste ljudi niso marali delati, živeli so pa radi dobro, kar si menda ob hrvatski meji. Kakor so se rokovnjači preživljali s krajo in roparstvom, tako jih je bilo mnogo ob hrvatski meji. Kakor so se rokovnjači preživljali s krajo in roparstvom, tako jih je bilo mnogo ob hrvatski meji. Kakor so se rokovnjači preživljali s krajo in roparstvom, tako jih je bilo mnogo ob hrvatski meji.

Bil je pa še tretji razred ljudi, ki so imeli mnogo več naravnih darov za lahko življenje kot pa prvi ali drugi, in to so cigani.

Tihotapstvo ni bilo vselej, lahek in varen posel. Ob mejah so stražili finansi in če so kje trčili s tihotapci, je bil boj na življenje in smrt. Mnogokrat je bil kdo ranjen, pa tudi ubitih je bilo dosti. Tihotapci je bilo precej lahko radi tega, ker so menda v tem kotu našle domovine največji gozdi. Zato je bilo teh, kakor tudi cigani, vedno dovolj. Še lepše življenje so imeli na drugi strani, to je na Hrvatskem. Ali je dandanes kaj boljše ali ne, tega ne vem, ker sem že dolgo doma.

Kjer so cigani, tam je vselej tudi tatvina. To je že tako, da skoro ne more biti drugo brez drugega. Zato so morali kmetje in kočarji vedno paziti na svoje blago, ker ga je sicer vzel noč. Kot zamorci v južnih krajih naših držav, imajo tudi cigani posebno veselje do kosov. Ni ga bilo dneva, da bi ne bila katera izginila po tistih selih.

Ampak tudi med cigani so izjeme. Nekateri so se bili povzpeli tako visoko, da so živeli dobro, ne da bi jim bilo treba krasti. Najbolj poznati je bil cigan Marko, kateri je bil tako zvit, previden ter se je znal tako ogibati oblastim, da so ljudje mislili, da je v zvezi z vragom. Zato je bil tudi poznan povsod le z imenom: vrag Marko. Še danes je navada med ljudmi tistih krajev, da pravijo posebno malopridnim in zvitim ljudem: vrag Marko. Kakoli se je zgodilo v tistih časih nenavadnega, povsod je bil Vrag Marko. Zastonj so ga zasledovale oblasti. Njega ni mogel vjeti nikdo, če tudi je bil vsak čas tukaj in tam. Ker nobeden cigan ne dela, se je tudi vrag Marko ogibal in izvrševal cigansko obrt. Pa ne mislite, da je kradel koke ali take malenkosti. On se je lotil vsake stvari na veliko in jo je vselej izpeljal. Ena samo spretno dobro končano "delo", pa je bil pre-

skrbjen za nekaj mesecev. Počival pa ni nikdar, če tudi bi bil lahko. Vedno je koval načrte. Premišljeval kako jih bo izpeljal, da ne ostane kdaj na cedilu.

Tako je potoval nekega dne po cizki stezi med gozdi in jarki ter je bil jako zaposlen s svojimi načrti. Mahal je z rokami, kot bi podil muhe, zasmejal se včasih na glas, da so se zasvetili beli zobje kot olupljen česen. Njemu nasproti pride neki kočar, ki je tudi računal, zmajeval z glavo in mahal z rokami. Zasmejal se pa ni nikdar. Torej je moral imeti nekaj bolj slabega na vesti nego vrag Marko, ker se je večkrat slišalo iz njegovih ust "bogami", pa tudi mastnejših ni manjkalo.

Prideta že skoro prav skupaj, ko zagledata drug drugega. Kočar je seveda poznal vruga Marka, pa ga je nagovoril v mešanem narečju, ki ga ljudstvo govori v tistih krajih:

— Kuda Marko?

In Marko pravi kočarju: — E, ja sam neznam kuda, a kuda ti, Janko?

Janko se Marku odreže: — I ja neznam, kuda, najrajši bi videl, da bi se pogreznil v zemljo, pa bi bil mir za vselej.

Tako je vrag Marko spoznal, da ni Janko vse najboljši, pa mu pravi:

— Eh, tega boga pa nema, da bi živ v jamo zlezel; povej mi, kaj ti je. Mogoče ti jaz pomagam, pri drugem slučaju pa ti meni.

Tako sta govorila, in kočar je začel praviti svoj slučaj ciganu takole:

— Veš, Marko, prodali mi bodo kočar, pa nimam toliko denarja, da bi jo otel. Ni mi pa treba več kot dvajset goldinarjev, da plačam davek. Če bi bilo to plačano, bi mogoče sčasoma prišel do denarja, da se iznebim tudi ostalega dolga.

— Ako ni več, — pravi vrag Marko, — potem ti kočar ne bo prodan. Tukaj imaš denar in vrni mi ga ni treba. Samo toliko zahtevam od tebe, da mi boš tudi ti na roke, kadar te bom potreboval.

Ko vidi kočar tako nepričakovano dobrotnika pred seboj, seže hlastno po denarju in pravi vragu Marku:

— Storim zate vse, kar hočeš, grem kamor hočeš, pa če treba, tudi v grob.

— V grob ne bo treba z menoj, — odvrne Marko, — ker mi je vse eno, če ležim sam ali ne. Ampak prišlo bo kaj drugega, ko bom potreboval dobre pomoči in tedaj pridem pote.

Tako sta se pogovarjala, potem pa odšla vsakebi.

Preteklo je nekaj tednov po tem sestanku. Janko je cepil drva na dvorišču, pa zagleda od daleč Marka, ki se bliža njegovi koči. Tesno mu prihaja pri srcu, ko se spomni svoje obljube, ker ne ve, kaj bo zahteval cigan od njega. Ampak dolgo ni mogel premišljevat, ker je bil trenutek kasneje že vrag Marko pri njemu. Pozdravita se, kot je navada, potem pa začne Janko izpraševati Marka, kaj je novega.

Vrag Marko sede na hlošč, se malo oddahne, potem pa začne pripovedovati, da je prišel čas, ko rabi Jankove pomoči. Janko je v velikih skrbih, pa vpraša cigana, kaj naj stori.

— Znaš Janko, to je lahak posel in ne boj se ništa, — pravi cigan, nato pa nadaljuje: — Ako se bo nama vse dobro obneslo, kar na-

meravam, bova imela toliko denarja, da nama ne bo treba več delati.

Janko se oddahne pri tej novici, pa sede poleg cigana. Vrag Marko pa nadaljuje: — Veš, Janko, jaz sem izsledil rokomavharje, ki hodijo v mrtvašnico na grobišče denar preštevati. Midva jih morava preprečiti, pa bo denar najin. Jaz ne morem izpeljati tega sam in tudi nemaram toliko denarja. Zato vzamem tebe v družbo, pa bova imela vsak pol.

— Bravo, bravo, ja tako volim, — se odreže Janko ter drgne roko ob roko. Marko pa nadaljuje:

— Jaz sem včeraj opazoval in poslušal rokomavharje, ko so prešteli denar. Bil jih je okoli dvajset, imeli so cele kupe denarja, pa so se zmenili, da se sestanejo zopet drugi terek. Tedaj je najin čas, če hočeva, da pride venar v najine roke.

Janko je bil sicer vesel tega, ampak skrbelo ga je, kako se bo to vse izvršilo. Preganiti dvajset rokomavharjev in jim pobrati denar, to ni nobena sala. Ker je poznal Marka, se je nekoliko potolažil. Stisne mu roko v znamenje zaupanja, potem se pa dogovorita, kje in kdaj se snideta. Nato jo mahne cigan proti dolini iz lagine med drevmi.

Janko je teško pričakoval tistega večera. Bilo mu je tako, kot bi ves teden stal pred spovednico in čakal, kdaj pride na vrsto. Zanimljivo ga je pred vsem denar, s katerim bi si tako pomagal. Naposled pride dogovorjeni terek, mrak leže na zemljo in napravi se trdna noč. Po hribih, kjer so stale kočarje, so brlele lučice kot kresnice v temni noči.

Janko in vrag Marko se snideta v nekem jarku, potem jo pa mahne na grobišče. Jankota postaja strah, ko hodita po pokopališču in v temi podirata lesene križe. Enkrat se celo spotakne in pada preko groba, da se mu nos zarile v zemljo, kar je še bolj povečalo njegovo grozo. Vrag Marko je bil pa že navajen takega posla. On je vedel, da se mu ni treba bati mrtvih, ampak večjem živim ljudem. Tolaži Janka, naj bo pogumen, ker so le živi tisti, ki strašijo z mrtvimi. Prideta do mrtvašnice in Janko se strese, da ga oblije mrzel pot. Cigan mu potem pove svoj načrt, ki je bil seveda tak, da je bil on na varnem, če bi se bil načrt ponesrečil. Pravilno torej Janko:

— Ti, te rakve bova postavila pokonci v kot, eno pa položiva na mizo, kjer bodo rokomavharji prešteli denar. Na tisto mizo polagajo vselej mrtve ljudi, predno jih pokopajo. Le nič se ne boj, pa bo vse dobro. Ti boš lepo legel v tisto rakev na mizi in jaz te bom tako uravnil, da boš ležal kot mrtve. Jaz pa hočem zlezi v kot za rakve. Če bi bil ti v nevarnosti ali če bi rabil moje pomoči, zavpij samo: — Mrtvi ljudje na noge! Jaz bom v trenutku prevrnil vse rakve in tedaj moraš tudi ti planiti iz svoje. Rokovnjaci se bodo tako prestrašili, da bodo zbežali in pustili nama, če ne že vsega, vsaj nekaj denarja. Če bi tebe pustili v miru, bom pa jaz začel klicati mrtve, podri vse rakve, ti pa moraš vstati v svoji. Rokomavharji bodo mislili, da so planili vsi mrtvi po njih in jo bodo ubrali tako gotovo, kakor jaz tukaj stojim. Veš, rokomavharji se ne boje živih, kot jaz, pač pa imajo strah pred mrtvimi.

(Nadaljevanje na 4. strani.)

MANDŽURIJA — OBLJUBLJENA DEŽELA DALJNEGA IZTOKA

Zgodovina Mandžurije je dovolj peštra. Od tu so se izlivali Džingiskanove horde do Donave, od tu je hotel Kublajkan s 1000 ladjami osvojiti Japonsko, a vihar mu je brodovje uničil, od tu je dinastija Mandžu 1640 s peščico ljudi zavladala Peking in je nad Kitajsko vladala do 1912. Tu so zasedli in zavladali še danes interesi treh ljudstev drug ob drugega. Rusov, Kitajcev in Japoncev. 1894 so Japonci strahovito nabili Kitajce v boju za Korejo, toda velsile in pred vsem Rusija so Japoncem preprečile, da se niso preveč okoristili z zmago. V zahvalo je Kitajsko dovolila Rusom, da so zgradili preko Mandžurije bližnjico prekosibirski progi do morja. Zveza Evrope s končno postaja te proge Daljnijem (Dajrenom), ki so ga Rusi čez noč spremenili iz borne ribiške vasi v veliko, moderno pristanišče, je veljala milijone dolarjev in Kitajci so dali od te vsote samo pčilo svoto. Z 1. 1896, ko so pričeli graditi mandžursko progo, se je začela vsa dežela razvijati v ameriškem tempu. Zmaga Japoncev nad Rusi 1904, tega razvoja ni zadržala, propad carske Rusije pa je utrdil vpliv Kitajcev, ki danes progo upravljajo.

Mandžurija obsega okrog 380.000 milj in leži nekako med neapeljskim in berlinskim vzporednikom. Njene zime pa so dolge, poletja kratka in zelo vroča. Pravih pristanišč ima malo, med temi na južnem koncu Dajren in slovito trdnjavo Port Artur.

Pred zgraditvijo redko naseljene deželo so spremenili vseljeni kitajski kmetje v pravo moderno obljubeno deželo z ogromnim poljedelstvom, industrijo, trgovino in izkoriščanjem naravnih premogovnih bogastev. Posebno pridobivanje premoga je silno in se vsi čisto po ameriškem vzorcu. Zaradi premoga se tu gradijo vedno nove železniške proge kakor nikjer na svetu. Vendar je Mandžurija še vedno dežela največjih nasprotev. Poleg modernih Pullmanovih vozov in velikanskih ameriških traktorjev, srečaš tu kmete, ki obdelujejo zemljo z najprimitivnejšimi pripomočki kakor njihovi očetje pred tisočletji, srečaš poleg modernih velemetov umazane vasice, ki so obdane z nasipi zoper napade roparskih Hunhuzov, baje potomcev pred davnim časom deportiranih kitajskih kaznjencev.

Mandžurski cesarji v Pekingju so bili prepovedali vsako priseljevanje v to deželo, da bi ostal nje rod, ki je dajal najboljše vojake, zdrav in bojevit. A že pod zadnjimi cesarji so se začeli Kitajci priseljevati v to obljubljeno deželo pa se je pričelo seveda šele v zadnjih letih, ko je zavzela naravnost neverjeten obseg. Na dan prihaja povprečno 12.000 novih priseljencev, na leto pa poldrug milijon družin. V zadnjih letih se je priselilo kakšnih 30 milijonov Kitajcev, večina iz province, ki jih uničujejo glad, poplave in roparji. Kakor sardine tlačeni prihajajo na majhnih parnikih v Dajren, da se od tam porazgube po vsej deželi. Prevoznina do Dajrena je malenkostna, Japonci, ki oskrbujejo večina ta prevoz, pa zaslužijo s tem ogromne milijone.

Po boljševiški revoluciji je pribežalo sem na sto tisoče ruskih beguncev, ki pa ne uživajo nobenega ugleda in morajo delati kakor črna živina, da si ohranijo golo življenje.

Med glavnimi proizvodi Mandžurije je les, ki ga spravljajo po njenih velikih rekah do morja, glavni pridelek so pa prevozi samo železnice letno za 5 in pol milijona ton. Na Jugu uspevajo tobak in najrazličnejše sadje. Veliko vlogo ima tudi trgovina s krznom. Prej so v zelo velikih množinah izvažali kože tigrov, leopardov in medvedov, danes pa izvažajo v prvi vrsti kože koz in psov. Mandžurski psi so posebna pasma, ki jo goje zavilj kožuha kakor pri nas srebrne lisice v farmah. Po vsem svetu se ti kožuhi kupujejo — seveda kot lisici, sobolji in skunkovi.

Pridobivanje premoga imajo v rokah Japonci na jugu dežele. — Glavno revir je fušunski, ki daje letno 7 in pol milijona ton. V ostalem pa se Japonci zelo malo selijo v Mandžurijo, čeprav pospešujejo na vso moč njen procvit. Rabijo jo pač kot odlagališče za svojo industrijo.

V nekaterih odročnih ozemljih žive še vedno tatarski rodovi, ki so bili nekoč gospodarji Mandžurije in strah in trepet svojim sosedom.

NESREČA V KAMENOLOMU

BERLIN, Nemčija, 11. nov. — Pri razstrelitvi v kamenolomu v Hauensteinu je bilo ubitih 13 delavcev. Šest so jih našli.

SIROV NOČNI NAPAD

Večja družba, med njimi požrtvovalna sokolska delavca učitelj in učiteljica H. iz Gornjega Logatca, se je podala v nedeljo popoldne v Zaplano nad Vrhniko z namenom, da si ogleda nedavno dovršeno šolsko zgradbo in obišče tamkajšnjega upravitelja in učiteljico. Na žalost ni bilo nikogar doma. Zato si je družba ogledala stavbo in vrt od zunaj. Nato se pa za trenutek ustavila v Perčonovi gostilni, nakar se je odpeljala zopet proti domu. V tem sta prehitela voz in izginila v gozd dva sumljiva tipa, ki sta bila ponje identifikirana kot cerkovnikov sin Stanko Troha in posestnikov sin Mivšek Feliks.

Ničesar slabega sluteč je družba nadaljevala pot, a na zelo opasnem ovink sta omenena tipa skočila iz grmovja pod pot, kjer je zelo nevarna strmina. Voznik, posestniku Ignaciju Petkovsku, pa se je posrečilo pridržati ob konja na cesti. V tem trenutku je napadalec Mivšek sunil levega konja s tako silo, se je ta odtrgal in porinil desnega pod pot. Situacija je bila zelo kritična in so na vozu sedeči še komaj poskakali na tla.

Bandita pa se nista dala motiti od kričanja dam, ampak sta napadla voznika, da bi dohitela, neznanca zakaj, učitelja. To se jima ni posrečilo, ker je upravitelj iz Loga prihitel napadenemu na pomoč. Napadalec sta na to pobegnila v gozd in od tam začela metati kamenje na prestrašeno družbo in je debela skala zadela Antono K. iz Rovt tako nesrečno v nogo, da jo je morala družba prenesti v šolsko postopje, kjer je bil takrat upravitelj šole v Zaplani že doma. Tam so ji izprali in za silo obvezali rano, nato pa so jo takoj prepeljali v Logatce, kjer ji je zdravniško pomoč nudil tamkajšnji zdravnik.

Slovensko Delavsko Podporno Društvo, ink. (Slovenian Workmen's Benevolent Society, Inc.) NEW YORK, N. Y.

ODBOR

Predsednik: MIHAEL PIRNAT, 660 Seneca Ave., B'klyn., N. Y.
Podpredsednik: VICTOR KOBILCA, 1720 Gates Ave., B'klyn., N. Y.

Tajnik: JOHN TURKAS, Jr., 405 Himrod St., B'klyn., N. Y.
Blaginik: LOVRENC GIOVANELLI, 1825 Catalpa Ave., B'klyn., N. Y.

Zapisnikar: FRANK PADAR, 96 Evergreen Ave., B'klyn., N. Y.

Nadzorniki: I. FRANK CERAR, 1829 Woodbine St., B'klyn., N. Y.
II. FRANK KOŠAK, 2373 Catalpa Ave., B'klyn., N. Y.
III. JOHN KRIZEL, 1822 Linden St., B'klyn., N. Y.

DRUŠTVO OBSTOJI ŠE LE 12 LET IN IMA V BLAGAJNI OKROG DEVET TISOČ DOLARJEV

Društvene seje se vrše vsako drugo soboto v mesecu v društveni dvorani 261 St. Nicholas Ave., Brooklyn, N. Y. — Rojaki in rojakinje v New Yorku in okolici zavarujte se za slučaj bolezni ali nesreče. Iz okolice od 25 do 50 milj se sprejme člana, če je v okrožju 5 milj že 5 članov. Za natančna pojasnila se obrnite na katerega zgoraj omenjenih odbornikov.

VELIKA AVTOMOBILSKA NESREČA

NORRISTOWN, Pa., 10. nov. —

Ko je avtomobil, v katerem se je vozila cela družina, zadel v tovarni avtomobil, je bilo ubitih pet oseb, dve pa ste bili ranjeni.

Mrtvi so: Peter Polinik, star 50 let, njegova žena Anna, stara 49 let, dva njhova otroka Harry 17 in Susana, 4 leta in zet Stefan Lukaš, star 17 let. Vsi so bili iz Edgewater, N. J. Lukaševa žena, ki je ubila samo malo poškodovana, je po nezdobi v bolnici povila dekle, ki pa je umrla.

NAPRODAJ 4 nadstropna zidana hiša, 14 sob, 6 kopališč, soparna kurjava in vroča voda. Dohodki nad \$200.00 na mesec. Lahka odplačila. Vzamem tudi v zameno prilično posestvo v starem kraju. Pišite za pojasnila na Mrs. E. VOLK, 574 JEFFERSON AVE., BROOKLYN, N. Y.

NAZNA NILO in ZAHVALA

Naznanjam sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je za vedno v Gospodu zaspal moj mož —

ALBIN ZORE

Dne 9. oktobra je sprejel svete zakramente, drugi dan, 10. oktobra je umrl za kruto bolezen pljučnico. Pokopan je bil po katoliških obredih na St. Marys mirovdvoru 13. oktobra. Bil je poln življenja in še v najlepši moški dobi, star šele 36 let. Rojen je bil v vasi Stan, št. 29, pošta Mirna na Dolenskem. V

Pomladni Sen

ROMAN IZ ŽIVLJENJA
Za Glas Naroda priredil I. H.

(Nadaljevanje.)

— In potem tvoja družina in tvoja služba.
— Če moram tudi vse pustiti, bom storil, da imam tebe!
— Wolf, misel je prelepa, da bi mogla vanjo vrjeti.
— Samo vrjemi, draga duša, ljubi me in bodi mi zvesta; ali slišiš?

Iz njegovega glasu je zvenel zadušeni strah, ko je to izgovoril. Izgubil je vsak pomislek, odkar je držal lepo dekle v svojih rokah. Ne vpraša je niti za njeno družino, niti za njeno pokoljenje. Zadostovalo mu je, da je bila pri njem, da se je mogel opijati ob njeni lepoti. In Marija je bila lepa kot sen. Sedela mu je na kolenu, trdno jo je držal z rokami, z glavo je slonela na njegovih prsih in njene ustnice so bile samo blazen smeh.

Lunin svet jo je obdajal s čarobno svetlobo. Njene temne modre oči, ki so jih obdajale dolge temne obrvi, so se svetile v posebnih bliščih iz njenega belega obraza. Ko jo Wolf ves zamaknjen opazuje, se začne njeni veliki bledebi in pri tem ga napolni strah.

— Tako blede si, draga moja. Menda nisi bolna?
— Bodi brez skrbi, moj dragi, — se mu nasmeje, — popolnoma zdrava sem. Samo svežega zraka mi manjka. Ves dan biti v delavnici, ali pa v trgovini, to me napravi blede.
— Tose mora drugače napraviti, — od tam moraš stran!
— Izvije se mu iz objema in se vzravna.
— Od česa pa naj živim? To ne gre. Tudi drugi morajo delati. Zdaj v seziji je mnogo dela. Pozneje bo že boljše.
— Draga moja, naj jaz skrbim za tebe, — jo prosi.
— Wolf, ne reci tega še enkrat, kajti to me žali. Od tebe vendar ne morem ničesar zastoj vzeti.

— Ali nimaš starišev ali sorodnikov, h katerim bi mogla iti?
— Popolnoma sem sama; nikogar nimam na svetu — kot tebe, — reče žalostno. — Prihodnjic ti bom povedala o svojem pokoljenju, danes ne. Te veselo ure si ne maram omeniti s spominom na žalostne čase. Naj ti bo to za danes dovolj. Svoje ljubezni nisi pozabil nevednemu dekletu. Ob moji zibelki mi rojenice tudi niso pele in prerokovale, da si bom enkrat kot modistinja služila svoj kruh.

Njene oči so bile polne solz, ko je to izgovorila. Wolf jih s poljubom popije z njenih trepalnic.
— Pusti to, draga moja, — jo prosi, — povej mi samo, ako me v resnici ljubiš. Sam sem in šele sedaj sem našel vsebino svojega življenja in v tebi vidim vse. Marija, ako mi boš kdaj nezvesta, tega ne bi prenesel.

Iz njegovega glasu je zvenelo globoko čustvo. Tedaj pa se Marija spusti z njegovih kolen na tla, poklekne pred njegove noge in mu poljubi roko.

— Kaj vendar delaš, nikar tega! — In odtegne ji roko.
— Pusti me, — pravi. — Nato položi svoje lice v njegovo dlano in upre svoje velike oči vanj ter pravi iskreno:
— Wolf, ako že hočeš slišati, ljubim te, dokler te poznam. Za tebe živim in umrjem. In na moje zvestobo se moreš zanesti kot na svojo!

Tedaj pa prime njeno glavo z obeh rokama in ji globoko pogleda v njene velike nedolžne oči. Kaj mu je tedaj žarelo nasproti, ga je moralo zelo zadovoljiti, kajti poljubil je njeno jasno čelo.

— Hvala ti, draga moja, — govori in jo potegne k sebi.
— Moj preljubi! — mu smeje sepeče.
Tedaj pa jo strastno privije k sebi ter pokrije sladke ustnice z gorečimi poljubi. Boža ji razgreto lice in pravi:
— Ti si moja pravljica, moj solnčni žarek.

Tako mirno je bilo, tako oddaljeno od sveta vse okoli njiju, samo slavičeva koprneča pesem je zvenela v jasno noč. Dolgo je Marija slonela v njegovem objemu — oba sta molčala — tako srečna sta bila v svoji ljubezni, v zavesti, da imata drug drugega.
— Moram iti, Wolf, — pravi končno tiho.
— Ostani še tu, duša draga, — jo prosi.
— Ne, Wolf, pozno je že. Samo če bodo še vrata odprta. Marija vstane, popravi si lase in si pokrije klobuk.

— Ako že mora tako biti, — da se ločiva, tedaj te spremlim.
— Prosim, ne. Pusti me, da grem sama, saj me ni strah.
— Pa zakaj? Mogoče te bo kdo nadlegoval.
— Rajši to, kot pa, da bi me kdo videl s teboj. Vem, da nekatere moje sodelavke radi pomeči hodijo okoli in ako me vidijo, potem je vse končano. Saj me že itak ne marajo.

— Tedaj bom šel za teboj; do vrat te bom spremlil. — Prime jo okoli pasu; malo pred izhodom se ustavi.

— Lahko noč, moj dragi!
Wolf trdo drži njeno roko.
— Kdaj te zopet vidim? Jutri zvečer ob tem času in tukaj, kaj ne? — jo vpraša.
— Jutri zopet? Oh, Wolf, nič kaj rada, četudi te imam rada.
— Prosim te; v tvoje stanovanje ne morem priti — vendar me ne boš pustila zastoj čakati.

— O, ko bi vedel, kako težka, kako tesna mi je ta samota.
— Potrpi, draga, saj ne bo več dolgo tako. Daj mi malo časa za premislek, jutri se bova o vsem pogovorila — torej, ti prideš!
— Naj bo, da! Zdaj pa lahko noč, Wolf!

Še enkrat jo stisne k sebi. Njune ustnice so počivale ene na drugih v dolgem, vročem poljubu. Nato se mu izvije iz objema in lahkih korakov odhiti.

— Sladko dekle! — šepeče predse.
Ravno, ko stoji pred vrati, pride s stranske poti star mož — pokopalniški čuvaj, ki ga debelo in osupnjen pogleda. To srečanje je bilo za Wolfa malo nadležno. Salutira mu in reče:

— Dober večer; saj ne še pustite, da grem skozi vrata.
Stari mož ga pomenljivo pogleda kot bi hotel reči: — Kaj vendar delaš, tukaj? Taki ljudje, kot ti, so prav redki na tem prostoru in ob tem času. Kaj dobrega gotovo nisi nameraval. — Wolf je mislil, da mora kaj reči. Zato reče nekoliko prisiljeno:

— Poiskal sem si samo prostor za svoj grob. Saj mi to dovolite?
— V takih stvarih se ni šaliti, gospod poročnik, — odvrne stari mož, — človek hitreje lahko pride tu-sena, kot pa si misli. Lahkoč, gospod poročnik!
Čuvaj gre počasi proti svoji hiši.

Sree mu je bilo polno in bil je tako srečen, kot se ni še nikdar čutil srečnega v svojem življenju. Lepo dekle je bilo njegovo in ljubi ga! Toda kdo je pravzaprav ta Marija? Ničesar ni vedel o njej in ji je vendar tako svečano dal svoje zagotovilo. Kaj, če njega ni bila vredna? Ali ni ravnal malo preveč nepremišljeno?

Toda ne, izraz teh oči, ta nasmeje je čist, pristen — tako se laž ne bi mogla zakriti. Ko pride domov, ni mogel spati. Zato piše svoji Mariji dolgo, ljubezljivo pismo, polno strastnih obljub. Sam ga

nese v poštni predal, da bo njegova izvoljenka imela jutranji pozdrav in šele potem gre veselega srea v posteljo.

Komaj čaka naslednjega večera. Zopet je bil pred časom na prostoru. Zdaj pa je Marija prišla takoj za njim. Nsproti ji razpne roke in Marija mu pade okoli vratu.

— Tukaj, sem dragec! — se mu smeje in ga pogleda. — Pa sem se tudi požurila, da ne bi čakal na mene. Hvala za tvoje pismo!

Wolf jo pogladi po vročem licu.
— Kako žariš, dekle!

— Saj je tudi tako soparno, — se pritožuje, — skoro mi polhaja sapa; samo da ne bi prišla kaka nevihta.

— Ali se bojiš?

— Da in nepopisno; tedaj sem zelo nemirna in me hoče uničiti.

Ne imej me za otroka, toda pomagati si ne morem.

— Bojazljiv zajček si; saj sem vendar jaz pri tebi, — se smeje Wolf.

— Da, pri meni si! — Iz njenih besed je zvenelo veliko zaupanje in pogleda ga tako zaupno naravnost v oči, da jo ginjen poljubi na oči.

— Ne boj se.

(Dalje prihodnjic.)

VRAG MARKO

(Nadaljevanje s 3. strani.)

Ko se dogovorita, gresta vsak na svoj prostor, vrag Marko pa rakve v kot, Janko pa v raket na mizi. Teško mu je in priporoča se vsem svetnikom, naj ga obvarujejo to noč smrti. Ni bil sicer pobožen in si je pomagal s svetci samo tedaj, kadar si sam več ni mogel.

Okrog polnoči se čuje zunaj šepetanje, potem tih ropot in korake. V mrtvašnico pridejo rokomavharji, okoli dvajset bo številu, kot je povedal že poprej vrag Marko. Odrinejo malo na stran krsto, v kateri je ležal Janko, potem pa začnejo skladati na mizo denar in razne dragocenosti, ki so jih bili naropali največ po Hrvaškem. Če se je hotela ohraniti sloga med njimi, je bilo treba ves plen pošteno razdeliti in boljše in mirnejše ga prestora ni bilo, kot je bila mrtvašnica.

Ko nekateri porazdeljujejo plen v kupčke, stopi eden izmed njih k rakvi, kjer je ležal Janko in pravi:

— Moram pogledati, koga so danes prinesli semkaj.

Drugi mu pravijo: — Pusti mrtve ljudi pri miru.

On postane še bolj pogumen, pa jih začne zmerjati s strahopetci kukavicami, rekoč:

— Kaj vam pa more storiti mrtvi človek? Jaz mu bom pa še vrat prerezal, da vam pokažem, koliko se jaz bojim mrtvih. To bodo ljudje gledali jutri in ugrabili, kdo je to storil.

Drugi mu še bolj prigovarjajo, nazadnje se pa začno bolj zanimati za plen. — Jaz nisem bojazljiv, — pravi tisti, — kot vi. Če miš zavili za vami, pa jo uberete kot srnjaki.

Po teh besedah vzame nož, gre k rakvi, kjer je ležal Janko ter dvigne pokrov, ki ni bil še prabit. Janko je bil tedaj res tak, kakor pravi mrtvec in skoro tudi dihal ni. Ko mu začne popraviati glavo, da jo odreže, izprevidi, da ni nobena šala, pa zavpije:

— Mrtvi ljudje na noge!

Marko zavili v kot kot sam satam, podere vse rakve in plane proti rokomavharjem. Tudi Janko plane v tistem času pokonci. Rokomavharji so jo ubrali proti vratom, da so bili vsi nakmalu na kupu in potem so jo pobrali s pokopališča, da bi jih ne dohajal lovski pes. Seveda ni nikomur prišel na misel plen, kajti življenje je prvo in človek je vesel, če si ga more ohraniti.

Vrag Marko in Janko se kar zagledata v velikanski plen. Cigan je bil sicer viden denarja, ampak toliko ga ni še nikdar videl skupaj. Janku pa se je zdelo, da pač mora biti to ves denar, kar ga je na svetu, ker ni nikdar sanjal, da mora biti toliko. Potem je bilo treba misliti, kako bosta denar razdelila, kajti bala sta se, da se roparji vrnejo, pa bi bilo konec njune sreče in življenja. Razdeljevati sta začela po cigansko, to je: eden meni, eden tebi. Porazdelila sta denar in blago po vrednosti in začela jemati. Prvi je bil vselej Marko, za njim je vzel Janko. Tako sta prišla do grošev, kjer sta našli na prve ovire. En groš je bil preveč in Marko, ko je vzel prvi, bi ne smel dobiti tistega groša, Janko pa tudi ne. Vrag Marko je imel vero, da mora priti pri delitvi vselej poštenost, ker sicer ni sreče. Zato se je šlo za to, kaj in kako bosta s tistim grošem.

Vrag Marko je bil sicer zviti, ampak v tistem slučaju se kar ni mogel domisliti, kaj bi bilo najbolje. Prekrižata roke na hrbtu in začne hoditi sem in tja po mrtvašnici. Prvi del naloge je bil torej srečno rešen, a ostala sta še dva: groš in pa kako bosta odnesla plen.

Rokomavharji so tekli daleč, nazadnje so se pa ustavili, ko so nekateri zapazili, da ne gre nikdo za njimi. Prva njihova misel je bila: denar. Pustiti kar tako plen, za katerega so se večkrat izpostavili smrtni nevarnosti, ni karsibodi. Mrtvi tudi ne rabijo denarja in najbrž jih čakaj na mizi, kjer so ga pustili. Kaj bi bilo najbolje?

Ko tako premišljujejo, se oglasi njihov vodja, ki je izdelal v svoji glavi nov načrt: Kdor je prebudil mrtvece, tisti mora iti nazaj pogledati, kaj je s plenom. Kdor je kriv tisti naj trpi, če ne, ga ubijejo. Bil si vsi zadovoljni s tem, seveda samo tiste ne, ki je hotel Janku prerežati vrat. Ko pa vidi, da nima druge izbire kot prevzeti to nalogo ali pa umreti, se odloči da gre. Tako mu mogoče ostane saj življenje, če drugega ne.

Odpravi se na pot, drugi pa počejo tam in zro željno na mrtvašnico. Ko pride poleg, začne premišljevati, kako bi pogledal notri, da bi ga mrtveci ne zapazili, ker bi ga potem zdrobili kot solnčen prah. Sliši besede, ko se pregovarjata Marko in Janko, pa ga začne še bolj skrbeti. K sreči zapazi nad vratmi okroglo lino, ki je bila napravljena za prezračevanje. Nanes se si nekaj kamenja potem pa se stegne gori, da pogleda. Ker ne vidi nikamor drugam kot v nasprotno steno, mora zriniti glavo skozi. Malo čepico na glavi si potegne še bolj na oči, da bi se tako ne opraskal, potem pa začne počasi glavo riniti skozi.

V tistem trenutku se obrne od stene vrag Marko, zagleda čepico nad vratmi, pa si misli da je tam čbešena. Hitro seže z roko po njo, pomoli jo Janku in pravi:

— Evo, brate, groš je vredna za te in za me. Tako je sedaj enako vse.

Rokomavhar je v trenutku, ko mu je Marko potegnil kapo, skočil na zemljo in jo ubral še bolj kot prej. Pride k svoji topli in skoro brez sapa pripoveduje, kaj je slišal.

— Toliko jih je bilo notri, da ni še na vsakega prišel po en groš. Zato je še meni eden potegnil kapo, da imajo sedaj vsi enako. Izgubljeno je vse, bežimo da nas ne zasledijo, ker bomo sicer še ob življenju.

In roparji so jo ubrali, kar se je dalo. Janko in vrag Marko pa sta vsak v eni vreči nesla domov denar in drugo ter živela potem vse življenje brez dela. Vsega nista mogla porabiti, zato sta morala nekje kaj zakopati. In srečen bo tisti, bo nael ta zaklad, in mu ne bo treba hoditi po svetu s trebuhom za kruhom, kakor moramo mi ki smo se še pred več leti izselili v Ameriko.

13. novembra:
Aquitania, Cherbourg
Majestic, Cherbourg, Hamburg
St. Louis, Cherbourg, Hamburg
Belgenland, Cherbourg

14. novembra:
De France, Havre
Vulcania, Trst
President Roosevelt, Cherbourg, Hamburg
New Amsterdam, Boulogne Sur Mer, Rotterdam

17. novembra:
Bremen, Cherbourg, Bremen

18. novembra:
New York, Cherbourg, Hamburg

19. novembra:
Berlin, Boulogne Sur Mer, Bremen

20. novembra:
Olympic, Cherbourg
Rotterdam, Boulogne Sur Mer, Rotterdam

21. novembra:
George Washington, Cherbourg, Hamburg

25. novembra:
Albert Ballin, Cherbourg, Hamburg

26. novembra:
Stuttgart, Cherbourg, Bremen

27. novembra:
Homerie, Cherbourg
Augustus, Napoli, Genova

28. novembra:
President Harding, Cherbourg, Hamburg
Olympic, Cherbourg

1. decembra:
Paris, Havre

2. decembra:
Hamburg, Cherbourg, Hamburg

3. decembra:
Saturnia, Trst

4. decembra:
Majestic, Cherbourg

5. decembra:
Europa, Cherbourg, Bremen
Leviathan, Cherbourg

6. decembra:
Milwaukee, Cherbourg, Hamburg

9. decembra:
President Roosevelt, Cherbourg, Hamburg
Deutschland, Cherbourg, Hamburg

11. decembra:
De France, Havre
Berengaria, Cherbourg

12. decembra:
Roma, Napoli, Genova

15. decembra:
Bremen, Cherbourg, Bremen
New York, Cherbourg, Hamburg
New Amsterdam, Boulogne sur Mer, Rotterdam

17. decembra:
Berlin, Boulogne Sur Mer, Bremen

19. decembra:
St. Louis, Cherbourg, Hamburg

22. decembra:
Vulcania, Trst

23. decembra:
President Harding, Cherbourg, Hamburg
Albert Ballin, Cherbourg, Hamburg

26. decembra:
Aquitania, Cherbourg

28. decembra:
Europa, Cherbourg, Bremen

30. decembra:
Hamburg, Cherbourg, Hamburg

NARAVNOST V JUGOSLAVIJO

Nova jadranska orjaka

SATURNIA in VULCANIA

sta odlična med največjimi in najhitrejšimi jadlami sveta. Uzorna služba vas čaka. Ujundni, pozorni uslužbenici, ki govorijo slovensko, so vam na razpolago, in hrana je taka kot v najboljših restoranih. In samo pomislite na kratko, ceneno železniško vožnjo v Slovenijo. Mali stroški za prtljago in brezplačni vize. Odločite se za potovanje vnaprej!

VULCANIA 11. novembra 22. decembra

SATURNIA 3. decembra

Katerikoli agent vam bo rezerviral kabino

COSULICH LINE

17 Battery Place New York

ADVERTISE

in "GLAS NARODA"

Ta GLOBUS

kaže v pravem razmerju vodovje in suho zemljo. Na njem so vse izpremembe, ki so posledica zadnjih razkritij. Ta globus bo odgovoril na vsako zemljepisno vprašanje, bodisi odraslim, bodisi učeči se mladini. S tem globusom vam je pri rokah svet vzgoje in zabave.

KRASNO BARVAN TRPEŽNO IZDELAN

V premeru meri globus 6 inčev. — Viskok je 10 inčev.

MODERN VZOREC

KRASEN PREDMET, KI JE KULTURNE VREDNOSTI ZA VSAK DOM

CENA S POŠTNO VRED

\$2.50

ONI, KI IMAJO PLAČANO NAROČNINO ZA

"GLAS NARODA", OZIROMA SE NAROČE,

GA DOBE ZA —

\$1.75

"GLAS NARODA"

216 West 18 Street

New York, N. Y.

DVA VELIKA BOŽIČNA IZLETA V DOMOVINO

NA EKSPRESNIH OCEANSKIH VELIKANIH "PARIS" — 1. DECEMBRA

Pod osebnim nadzorstvom LOUIS GOLDBERG-a, člana našega newyorškega ur